

Анастасія Кондратюк,

Науковий керівник – кандидат філологічних наук,

доцент Гайда Ольга,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЦИЗМІВ У МОВІ МЕДІА

У сучасному світі, коли нові поняття з'являються швидко, слова на їх позначення запозичуються часто саме з англійської мови. Причиною цього є лідерство англомовних країн у технічному, науковому та культурному розвитку. Ці процеси не минули і українську мову. Дедалі частіше у мові молоді та представників ЗМІ фіксуються запозичення англіцизмів, їх використання є поширеним у повсякденному житті. Нерідко джерелом іншомовних слів стають соціальні мережі Instagram, TikTok, Twitter (X), Reddit тощо.

Іншомовізми з одного боку, можна вважати способом збагачення мови, але з іншого боку, потрібно звернути увагу на те, що ще не здолавши наслідків московського впливу на українську мову, носії мови, непомітно потрапляють під вплив іншої. Запозичені слова є невід'ємною частиною української лексики. Їх запозичення дуже тісно пов'язане з історією нашого народу. На різних етапах свого розвитку наша мова збагачувалася через політичні, культурні, соціально-економічні відносини з іншими народами.

З появою великої кількості англомовних запозичень, перед українським мовознавством постав ряд проблем, пов'язаних з роботою з новим лексичним матеріалом.

По-перше, виникла необхідність розширити список словників, загалом орфографічного, шляхом включення лексичних запозичень та встановлення для них відповідного правопису. Актуальним є питання стандартизації правопису запозичених слів (написання слів в лапках, подвоювання приголосних тощо).

По-друге, необхідно визначити чіткі критерії для включення запозичень до складу української мови. Насамперед, перевірити наявність еквівалентів в українській мові: у мовленні народу, у словниках, у творах видатних представників української літератури та сучасних авторів.

Метою статті є класифікувати англійські запозичення, що використовуються в українській мові, здійснити аналіз запозичень з англійської, з'ясувати мотиви запозичення, а також способи адаптації запозиченої лексики у систему української мови, розкрити питання мовної ідентичності.

Англiцизмом або англiзмом називають певне слово чи вислів, який був запозичений чи перекладений з англійської мови. Запозичену лексику в системі мови та її функціонування в мові іншої держави, зокрема англiцизми, у своїй праці «Англiзми протианглiзми: 100 історій слів у соціоконтексті», мовознавця Ірина Фаріон відносить до проблематики етнопсихологічної, суспільно-політичної та мовної. Наявність запозичених мовних засобів вказує на ідеологічне спрямування суспільства, його рівень протистояння глобалізму.

Дослідниця Людмила Архипенко виділяє дві великі групи англiцизмів: загальноновживані англiцизми, а саме 4 основні категорії слів: 1) давні англiцизми; 2) колишні екзотизми; 3) слова, які набули нових значень, перейшовши в український мовний простір; 4) новітні англiцизми.

До загальноновживаної лексики можна віднести слова, які вживають відносно вільно, незважаючи на територію, професійну сферу чи рамки тієї чи іншої соціальної групи. Англiцизмами з обмеженою сферою вживання Людмила Архипенко вважає слова, характерні для територіальних говірок, діалектів; спеціальної, професійно-термінологічної лексики, а також сленг, жаргон.

Варто зауважити, що в сучасній лінгвістичній термінології функціонує два варіанти назви досліджуваного мовного явища: англiзм та англiцизм. До прикладу, мовознавиці Людмила Архипенко та Ірина Фаріон у своїх працях

використовують термін «англізм» для позначення слова, яке має англійське походження.

Англомовні терміни в українській мові поділяються на декілька типів: давні запозичення, в яких мовці вже не відчують їх іноземне походження; суто слова англійського походження, які поступово переходять у загальноживані терміни, існуючі не лише в професійному контексті, а й у повсякденному мовленні, часто вживаються мовцями; інтернаціоналізми – це міжнародні терміни, які використовуються не менше, ніж у трьох різних мовах.

Існує велика кількість випадків, коли в українській мові вже є термін для позначення певного поняття. Таким чином, утворюються різні номінативні одиниці за походженням, які вказують на одне й те саме явище (синонімічні пари): а) запозичення з англійської мови – однокомпонентний український відповідник: *скіл* – *навичка*; *кейс* – *випадок*; *дилер* – *посередник, представник*; *дисконт* – *знижка*; *консалтинг* – *консультування*; *менеджер* – *керівник*; б) англомовне запозичення – багатоконпонентний український відповідник. Потреба замінити український описовий зворот одним словом є однією з причин вживання англіцизмів: *секонд-хенд* – одяг, що був у вжитку, *інавгурація* – урочисте вступлення на посаду президента країни, *шоу-рум* – приміщення для демонстрації товарів, *квіз* – гра з питаннями та відповідями на радіо чи телебаченні, *снайпер* – стрілець, який влучно стріляє, *мотель* – готель для туристів, які подорожують на авто, *форс-мажор* – непередбачені обставини, *ріелтор* – агент з продажу нерухомості;

Вживання слів *офшор*, *рейтинг*, *файл*, *сайт*, *боулінг*, *скейтборд*, *міксер* в українському мовленні є виправдане тим, що багато пристроїв і явищ, пов'язаних із певною технікою, не мали назви в українській мові. Існує ще одна група англіцизмів із словами, які вже були частиною української мови до того, як з'явилися англійські варіанти, наприклад: *вікенд*, *сингл*, *рекорд*, *вагон*, *бюро*, *тінейджер*, *кафе*, *паркінг* та інші

З точки зору стилістики, розрізняють такі англіцизми: екзотизми – позначення неукраїнської дійсності, які називають чужі для української мови поняття (*чізбургер* – *cheeseburger*); варваризми – слова просторічного характеру, що зберігають свої структурні ознаки (*О'кей* – *ok*, *вау* – *wow!*); жаргонізми – позначення, яких треба уникати через їх поганий вплив, засмічування мови (*дедлайн* – *крайній термін*; *лузер* – *невдаха*).

Отже, використання запозичень є ефективним способом збагачення лексики української мови, особливо в контексті технічної термінології. Взаємне збагачення мов є одним із шляхів еволюції мов світової спільноти, що відображає розвиток мовних систем з давніх часів. Варто зауважити, що присутність англіцизмів в українській мові не завжди має позитивний вплив. Процес запозичення відбувається постійно, запозичення відтворюють сучасні реалії та надають їм нові назви. Проте важливо уникати неконтрольованого та немотивованого ходу цих процесів.

Список використаної літератури

1. Архипенко Л.М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» Л. М. Архипенко. Харків, 2005. 20 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000. уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
3. Кочан І.М. Системність динаміка, кодифікація слів з міжнародними кореневими компонентами в сучасній українській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.02.01. НАН України, Інститут української мови. І.М.Кочан. К., 2006. 39 с.
4. Мартинова Т.І, Кукушкін В.В. Англіцизми у сучасній українській мові. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/rchive/28/part_1/10.pdf (дата звернення: 13.04.2024).
5. Фаріон І. Д., Помилуйко-Недашківська Г. О., Бордовська А. Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті. Львів: «Свічадо», 2023. 714 с

Б. Шимків А. Англо-український тлумачний словник економічної лексики. Київ, 2004. 429 с.

Софія Котис,

Науковий керівник – доктор педагогічних наук,
професор Наталія Грицак,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИВЧЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Нові реалії та динамічний розвиток новітніх технологій обумовлює урізноманітнення навчального процесу. Змінення мети освіти стало центральною позицією Міністерства освіти та науки. Вчителі повинні не лише надати потрібні знання учням, але й навчити їх вирішувати проблеми, критично переосмислювати подану інформацію та перевіряти її.

Однією з таких ефективних технологій є використання квест-формату на уроках української та зарубіжної літератури. Коли традиційні методи навчання можуть виявитися малоцікавими для сучасних учнів, квест-технології надають можливість поєднати процес вивчення літературних творів із захопливими завданнями, сприяючи активній взаємодії та розвитку ключових компетентностей.

Як інноваційний інструмент навчання квест-технології набувають популярності в сучасному освітньому середовищі та педагогічній практиці. Вони створюють можливість об'єднати навчання та розвагу, зацікавити учнів та активізувати їхню діяльність на уроках.

Незважаючи на значний інтерес науковців до цієї теми, проблема використання квест-технологій на уроках літератури як у теоретичному, так і практичному аспекті є малодослідженою, що зумовлено, передусім, новітнім характером самого явища квесту.